

CONGREGATE

СЪЗДАВАНЕ НА ЕНЕРГИЙНИ КООПЕРАТИВИ ЧРЕЗ ПУБЛИЧНО-ЧАСТНИ ПАРТНЬОРСТВА – ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОЛИТИКИ

Изготвен от ЕнЕфект, Център за енергийна
ефективност <https://www.eneffect.bg>

февруари 2023

Supported by:

Federal Ministry
for Economic Affairs
and Climate Action

European
Climate Initiative
EUKI

on the basis of a decision
by the German Bundestag

Проектът **CONGREGATE** е част от [Европейската инициатива за климата \(EUKI\)](#) на германското Федерално министерство на икономиката и опазването на климата (BMWK). Общата цел на EUKI е да се насърчи сътрудничеството в областта на климата в рамките на Европейския съюз (ЕС) с цел намаляване на емисиите на парникови газове.

Разграничаване

За мненията, изложени в тази публикация, отговорност носят единствено авторите. Те не отразяват непременно възгледите на Федералното министерство на икономиката и опазването на климата (BMWK).

СЪДЪРЖАНИЕ

РЕЗЮМЕ.....	4
ЗА ПРОЕКТ CONGREGATE.....	5
ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОЛИТИКИ.....	6

РЕЗЮМЕ

Директива (ЕС) 2018/2001 за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници¹ конкретно постановява отпадане на всички бариери пред децентрализираното производство, ползване и продажба на електроенергия, произведена от ВЕИ. Освен това се създават нови правила и регламенти за функциониране на т.нар. енергийни кооперативи – местни обединения на производители на електроенергия, които могат да обменят в реално време енергията, която произвеждат, и да я ползват на различни цени в различни периоди от денонощието или през различните сезони.

За съжаление, в България изискванията на директивата все още не са транспонирани в националното законодателство, като срокът за това изтече още в средата на 2021 г., държавата влезе в наказателна процедура поради забавянето, а в началото на 2023 г. ЕК предяви иск срещу България пред Съда на ЕС².

Промените в Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ) се отлагат вече няколко години – формално заради динамичната политическа обстановка и липсата на действащ парламент (към май 2023 г. са проведени пет парламентарни избора в рамките на последните три години, като редовно правителство все още не е сформирано), неформално заради липсата на достатъчно инициативност и явното неразбиране за важността на реформите. Към момента, под натиска на множество организации, свързани със зелените политики и различни заинтересовани страни, сред които и ЦЕЕ ЕнЕфект, в парламента са предложени за обсъждане нови текстове към Закона за енергията от възобновяеми източници. Към тях са включени някои от препоръките на ЕнЕфект, които са пряк резултат от работата по проекта CONGREGATE.

Предложените промени в ЗЕВИ от април 2023 г. предвиждат да бъдат регламентирани т.нар. енергийни кооперативи, които дават възможност за съдружие между различни субекти за производство на електроенергия от ВЕИ с възможност да продават или да споделят излишните количества. Новите текстове целят още премахване на пречките пред финансирането на проекти и въвеждането на мерки за улесняването на достъпа до това финансиране, както и въвеждане на стимули за собствениците на сгради да произвеждат енергия от ВИ.

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L2001&from=ES>

² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/bg/ip_23_163

ЗА ПРОЕКТ CONGREGATE

Основната цел на проект CONGREGATE е да насърчи действията в областта на климата в Централна и Югоизточна Европа чрез предоставяне на подкрепа на местните и националните власти в 5 държави (България, Гърция, Румъния, Хърватия и Чехия) за по-широка ангажираност на потребителите в две важни области на интервенция – енергийната ефективност на сградите и навлизането на енергийните кооперативи. Първата част от дейностите по проекта е свързана с комуникационна кампания в подкрепа на обновяването на сградния фонд, като целта е да бъдат активно въвлечени представители на местните общности, местните власти и бизнеса, за да се осигури постигането на целите в националните дългосрочни стратегии за сградно обновяване. Втората част от дейностите се фокусира върху разработването и представянето на подходящи технико-икономически решения за създаване на енергийни кооперативи чрез публично-частни партньорства. За България са изготвени такива проучвания за реализацията на енергийни кооперативи, базирани на конкретни обекти, за Столична община, община Бургас и община Добрич.

ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОЛИТИКИ

Настоящите препоръки за политики са резултат от:

- ▶ изводите, свързани с технико-икономическите анализи, цитирани по-горе, които проследяват практическата възможност да бъдат осъществени конкретните енергийни кооперативи на база публично-частни партньорства. Отделните изчерпателни анализи за проучените обекти на Столична община³, Община Бургас⁴ и Община Добрич⁵ са публикувани на сайта на ЦЕЕ ЕнЕфект⁶ на български и английски език;
- ▶ продължителната комуникация и обратната връзка с участващите в проекта общини;
- ▶ многобройните проведени срещи и дискусии с идентифицираните заинтересовани страни.

Насърчаването на масовото навлизане на енергийни кооперативи в България може да донесе множество ползи, включително увеличаване на производството на енергия от възобновяеми източници, местно икономическо развитие и ангажираност на общността. Отчитайки водещата роля на местните власти за реализирането на пилотни проекти и популяризиране на добрите примери сред обществото, настоящите препоръки за политики целят да подкрепят създаването на енергийни кооперативи под формата на публично-частни партньорства, в които водеща роля имат именно общините. Очаква се няколко успешни и целево комуникирани проекта да поставят основите за по-масовото навлизане на енергийните кооперативи и енергийните общности в България.

Правна и регулаторна рамка:

- ▶ Разработване на ясна правна рамка, която да подкрепя създаването, управлението и функционирането на енергийните кооперативи, като гарантира, че техните права и отговорности са добре дефинирани.
- ▶ Инициране на законодателни промени, с които интелигентните измервателни уреди да станат задължителни за всички нови сгради/обекти, както и регламентиране на подмяната на съществуващите електромери с интелигентни.
- ▶ Подготовка на разпоредби за достъп до финансиране, техническа помощ и осигуряване на справедлив достъп до пазара.

³ https://www.eneffect.bg/storage/project_files/25_T8OKAkoq.pdf

⁴ https://www.eneffect.bg/storage/project_files/25_Avu5NrHC.pdf

⁵ https://www.eneffect.bg/storage/project_files/25_iSLzJnSM.pdf

⁶ <https://www.eneffect.bg/bg/projects/25/congregate>

- ▶ Опростяване на административните процедури за създаване и регистриране на енергийни кооперативи, като се намалят бюрократичните пречки.
- ▶ Подкрепа за създаването на система за обслужване на едно гише или на специален отдел в рамките на общината, който да се занимава с въпросите, свързани с кооперативите.
- ▶ Предоставяне на данъчни стимули, субсидии или безвъзмездни средства за техническа помощ на енергийните кооперативи.

Последователност на политиката и дългосрочно планиране:

- ▶ Осигуряване на последователност и стабилност на политиката, за да се даде увереност на потенциалните участници в енергийните кооперативи да инвестират в дългосрочни проекти.
- ▶ Разработване на дългосрочна пътна карта за разширяване на енергийните кооперативи, като се определят ясни цели и етапи.

Техническа помощ и изграждане на капацитет:

- ▶ Разработване на образователни програми и инициативи за обучение с цел повишаване на осведомеността на гражданите и потенциалните участници относно енергийните кооперативи и ползите от тях.
- ▶ Осигуряване на техническо обучение за местните власти и подкрепа за изграждане на местен капацитет, включително сесии по управление на проекти, финансиране и технологии за възобновяема енергия.
- ▶ Създаване на мрежа за подкрепа, в която общините, иницирали енергийни кооперативи, могат да наставляват нови, като обменят най-добри практики и научени уроци.

Достъп до финансиране:

- ▶ Създаване на специализиран фонд за предоставяне на нисколихвени заеми или безвъзмездни средства за техническа помощ на проекти за енергийни кооперативи, което ще помогне за преодоляване на първоначалните инвестиционни пречки.
- ▶ Насърчаване на партньорствата между енергийните кооперативи, местните банки и финансови институции за осигуряване на по-лесен достъп до възможности за финансиране.

Достъп до пазара и справедливо възнаграждение:

- ▶ Разработване на механизми, които да позволят на енергийните кооперативи да имат достъп до националната електрическа мрежа и да

склучват споразумения за закупуване на електроенергия с предприятия за комунални услуги или търговци на енергия, чрез установяване на ясни насоки и процедури за свързване към мрежата и справедливо ценообразуване на излишното производство на енергия.

Ангажиране на общността:

- ▶ Разработване на кампании за повишаване на осведомеността на гражданите относно ползите от енергийните кооперативи, като се насърчава местната подкрепа и участие.
- ▶ Помощ за местните власти да насърчават и подкрепят активно проектите за енергийните кооперативи, като по този начин демонстрират своята ангажираност към устойчивото развитие.
- ▶ Насърчаване на активното участие на местните общности чрез улесняване на партньорствата между енергийните кооперативи и местните власти и предприятията, разкривайки допълнителни ресурси, техническа експертиза и местна подкрепа за проектите.

Местно икономическо развитие:

- ▶ Да се даде приоритет на използването на местна работна ръка и услуги от енергийните кооперативи, за да се стимулира създаването на работни места и икономическия растеж на местно равнище.
- ▶ Подкрепа за енергийните кооперативи да създават партньорства с местни предприятия, университети и изследователски институции, за да използват местния опит и ресурси.

Обмен на данни и прозрачност:

- ▶ Използване на технологии за мониторинг на производството на енергия в реално време, което ще помогне на кооперативите да оптимизират дейността си и да повишат ефективността си.

Система за наблюдение и оценка:

- ▶ Прилагане на система за наблюдение и оценка на ефективността и въздействието на енергийните кооперативи, включваща анализи на приноса им за производството на енергия от възобновяеми източници, намаляването на емисиите на парникови газове, създаването на работни места и местното икономическо развитие и използване на констатациите за усъвършенстване на политиките, за справяне с евентуални предизвикателства и за по-нататъшно подобряване на благоприятната среда за енергийните кооперативи.

Изпълнението на тези препоръки за политиката може да създаде благоприятна среда за масовото въвеждане на енергийните кооперативи чрез публично-частни партньорства в България, като даде възможност на общностите да поемат контрола върху своите енергийни източници и да допринесат за постигането на целите за устойчиво развитие на страната.

